

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารกับการบริหารงาน
วิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
นครราชสีมา เขต 7

The relationship between administrators' strategic leadership and academic
administration in schools under Nakhon Ratchasima primary educational
service area office 7

เกริกเกียรติ ชาลีการ

Krerkkiat Chaleekarn

นิยดา เปี่ยมพีชนะ

Niyada Piampeuchana

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Department of Master of Education, Faculty of Educational Administration Northeastern

University

E-mail: ibacky22@gmail.com

Received: 13 May 2024; Revised: 29 August 2024; Accepted: 30 August 2024

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร 2) การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7 กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 339 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ ค่าความเชื่อมั่นโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach (1990) โดยแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.91 แสดงว่า แบบสอบถามมีความเชื่อมั่น สถิติที่ใช้ในการวิจัยคือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า 1. ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีระดับการปฏิบัติสูงสุด คือ การกำหนดทิศทางขององค์กร รองลงมาคือ ด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์กร และด้านที่มีระดับการปฏิบัติต่ำสุดคือ ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ 2. การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีระดับการปฏิบัติสูงสุด คือ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาและใช้สื่อ เทคโนโลยีทางการศึกษา และด้านที่มีระดับการปฏิบัติต่ำสุดคือ ด้านการวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน 3. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา พบว่า โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง ($r=0.80$) และมีความสัมพันธ์กันในทิศทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันสูงสุด คือ ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์กรกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษามีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง ($r=0.82$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: ความสัมพันธ์, ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร, การบริหารงานวิชาการ, ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

The objectives of this research article were to study: 1) strategic leadership of administrators, 2) academic administration in schools, 3) relationship between strategic leadership of administrators and academic administration in schools under Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 7. The sample group included school administrators and teachers, with the total number of 339 people using stratified random sampling method. The instrument used in this research was a 5-level rating scale questionnaire. The confidence value was determined by finding the alpha coefficient of Cronbach (1990). The whole questionnaire had a confidence value of 0.91, indicating that the questionnaire was confident. The statistics used in the research comprised frequency, percentage, mean, standard deviation and Pearson's correlation coefficient. The research results were found that: 1. Strategic leadership of the administrators, in overall, was rated at a high level, when considering each area, it was found that the aspect with the highest level of practice was establishing organizational direction, followed by creating organizational culture and the aspect with the lowest level of practice was strategy implementation. 2. Academic administration of schools, in overall, was rated at a high level when considering each aspect, it was found that the aspect with the highest level of practice was the development of learning process, followed by the development and use of media, educational technology and the aspect with the lowest level of practice was measurement and evaluation, and credit transfer. 3. Correlation coefficient between strategic leadership of administrators and academic administration in schools was found that the relationship, in overall, was at a high level ($r=0.80$) and the relationship was in a positive direction with statistical significance at .01 level, and the variable with the highest relationship was strategic leadership of administrators in establishing organizational culture and academic administration in schools consisting of a high level of relationship ($r=0.82$) with statistical significance at .01 level.

Keywords: Relationship, strategic Leadership of administrators, academic administration, administrators of school

บทนำ

ในยุคปัจจุบันเป็นยุคของโลกาภิวัตน์ที่มีการแข่งขันสูง องค์กรต่าง ๆ ต้องเผชิญกับการแข่งขัน ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง สังคม สิ่งแวดล้อมและเทคโนโลยีความรู้ และวิธีการที่จะนำมาใช้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ความสลับซับซ้อนในการดำเนินงานมีมากขึ้น ผู้นำจึงจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการแสวงหาวิธีใหม่ ๆ มาปรับใช้ในการพัฒนาองค์กรอยู่เสมอ จากสถานการณ์ด้านการเมืองการปกครองในปีที่ผ่านมา ได้ส่งผลให้ประเทศไทยประสบกับวิกฤติต่าง ๆ ตามมามากมาย คือ สังคมแตกแยกเป็นกลุ่ม ๆ เศรษฐกิจถดถอยเนื่องจากผู้ลงทุนจากต่างประเทศขาดความเชื่อมั่น บุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้ก็คือ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ เพื่อที่จะเป็นผู้นำและผู้ประสานความร่วมมือจากทุกฝ่าย ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเรื่องการเรียน การสอน รวมทั้งประสานสัมพันธ์มีความสามารถในการระดมและใช้ทรัพยากรเพื่อการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเปรียบได้ว่าเป็นจอมทัพสำคัญที่จะนำพาองค์กรให้ก้าวไปในกระแสแห่งการปฏิรูปได้อย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรีเหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบัน นำไปสู่เป้าหมายที่พึงประสงค์โดยการกำหนดเป็นยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาสู่การปฏิบัติที่แสดงให้เห็น ศักยภาพคุณภาพ เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการบริหารจัดการศึกษาภายในสถานศึกษา เพราะผู้บริหารเป็นผู้นำสถานศึกษาต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินการ ตลอดจนต้องมีภาวะผู้นำเพื่อนำสถานศึกษาบรรลุมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด (สมคิด นาคขวัญ, 2561) การมีความเป็นเลิศส่วนบุคคล การคิดเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรม มีภาวะผู้นำเชิงวิชาการ มีสามัญสำนึกความรับผิดชอบ (Accountability) และการบริหารแบบร่วมมือ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาต้องพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถ พัฒนาองค์กรให้ไปสู่วิสัยทัศน์พันธกิจขององค์กรได้ สถานศึกษาถือเป็นองค์กรที่สำคัญที่สุดในการศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษาถือเป็นบุคคลสำคัญในการขับเคลื่อนและการพัฒนาสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564)

การบริหารงานวิชาการ เป็นการดำเนินงานในทุกปัจจัยที่มุ่งหวังให้ภารกิจหลักของสถานศึกษาเป็นไปตามเจตนารมณ์ของปรัชญา หลักการ แนวคิด ทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้เรียนให้ได้รับการพัฒนารอบด้านจนเต็มศักยภาพ เพื่อให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ คือ เป็นคนดี เป็นคนเก่ง และอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข (ไชยา ภาวะบุตร, 2560) ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานวิชาการเป็นงานที่มีความสำคัญต่อสถานศึกษาเป็นอย่างมากผู้บริหารและครูต้องเป็นผู้นำด้านวิชาการบริหารจัดการงานให้เป็นระบบ และพัฒนางานวิชาการให้มีคุณภาพก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น เพื่อให้บรรลุ วัตถุประสงค์สูงสุด คือการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ (สุรนาท มีศิลป์, 2561) การบริหารงานด้านวิชาการ ถือเป็นงานหลักที่มีความสำคัญของสถานศึกษา ซึ่งมีขอบเขตงานอย่างกว้างขวาง จึงจำเป็นที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องกระจายอำนาจในการบริหารงานวิชาการอย่างชัดเจนมีการวางแผน ในการทำงานอย่างเป็นระบบ ผู้บริหารต้องทำงานให้เป็นอย่างดีที่ติดต่อครู อาจารย์และเป็นผู้นำทางวิชาการ ปฏิบัติงานร่วมกันใน การปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพสูงสุด (เบญจวรรณ เสวีวัลลภ, 2560)

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ เป็นผู้ซึ่งจะเป็นผู้นำพาองค์กรให้สามารถดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้ไปสู่เป้าหมายตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ตำแหน่ง อำนาจ หน้าที่และความรับผิดชอบในการบริหารจัดการองค์กร คือ ลักษณะพื้นฐานที่ผู้นำที่ดีพึงมีการเป็นที่ยอมรับของผู้ร่วมงานผู้ใต้บังคับบัญชา ก็เป็นสิ่งที่ผู้นำพึงมีเช่นเดียวกัน ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ถูกมองว่าเป็นลักษณะของผู้นำที่บริหารจัดการโดยมีความยืดหยุ่น และสร้างเสริมอำนาจให้กับผู้ร่วมอุดมการณ์ในการวางแผนสร้างสรรค์เปลี่ยนแปลงอย่างมีกลยุทธ์ ผู้ที่มีภาวะผู้นำเชิง กลยุทธ์ จะมีความเกี่ยวข้องในหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการโดยผ่านผู้อื่นที่มีความเกี่ยวข้อง ภาวะผู้นำเชิง กลยุทธ์มีความสำคัญช่วยให้องค์กรสามารถดำเนินงาน และใช้ทรัพยากรในการแข่งขันอย่างมีประสิทธิภาพและได้ผล

สำเร็จดีกว่าการบริหารงานตามปกติ เนื่องจากการดำเนินงานเชิงกลยุทธ์จะมีการศึกษา วิเคราะห์ และจัดระบบความสัมพันธ์เชิงกลยุทธ์ขององค์การอย่างรัดกุมและชัดเจน ทำให้การดำเนินงานและการจัดสรรทรัพยากรเป็นไปอย่าง มีระบบ และมีประสิทธิภาพ สามารถวางแผนการเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับบริบทของสังคม มีเทคนิคหรือกลยุทธ์การดำเนินงานให้ประสบผลสำเร็จ โดยเฉพาะการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ และดูแลผู้รับบริการอย่างใกล้ชิด (ศักดิ์ชัย ภูเจริญ, 2560) องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์มี 4 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) พันธกิจ (Mission) ผู้นำต้องมีการกำหนดพันธกิจขององค์การที่ชัดเจน เพื่อให้สมาชิกนำไปกำหนดแนวทางการปฏิบัติของแต่ละคนได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน ซึ่งผู้นำต้องมีการถ่ายทอดพันธกิจนั้นไปสู่สมาชิกอย่างทั่วถึงและเข้าใจตรงกัน 2) แผน (Plan) องค์การต้องมีการจัดทำแผนแสดงโครงสร้างของงานที่ผ่านการวิเคราะห์ทั้งปัจจัยภายในและภายนอกในมิติต่าง ๆ ทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสภาพแวดล้อมด้านเทคโนโลยี แผนที่ได้ต้องผ่านการระดมสมองและมีการบริหารโครงการ 3) อุปาย (Plot) ผู้นำมีความสามารถในการสร้างแรงบันดาลใจและจูงใจสมาชิก เพื่อผลักดันการทำงานให้บรรลุผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายขององค์การ 4) อำนาจ (Power) ผู้นำต้องทราบว่าปัจจุบันองค์การของตนเองต้องการพลังขับเคลื่อนประเภทใด เพื่อจะทำให้เกิดการตัดสินใจที่ถูกต้องและทำให้ได้แผนกลยุทธ์ที่ดี (Gill, 2006) ซึ่งองค์ประกอบของผู้นำที่มีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ประกอบด้วย คุณลักษณะเฉพาะพฤติกรรมและแนวทางการปฏิบัติโดยรวม คุณลักษณะทั้งของภาวะผู้นำที่มีความสามารถพิเศษ และภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเข้าด้วยกัน โดยมีองค์ประกอบ 5 ประการ 1) ผู้นำที่มีความคิดความเข้าใจระดับสูง 2) ความสามารถในการนำปัจจัยนำเข้าต่าง ๆ มากำหนดกลยุทธ์ 3) การมีความคาดหวังและการสร้างโอกาสสำหรับอนาคต 4) วิธีการคิดเชิงปฏิบัติ และ 5) การกำหนดวิสัยทัศน์ (Dubrin, 2004) หากผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ จะสามารถบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะเห็นได้ว่าภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์มีความสัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการ ดังที่ มนสิชา ธรรมรักษ์ (2561) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัยมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สภาพปัญหาในปัจจุบันภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์กับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 พบว่า ปัญหาหลายประการที่ทำให้การบริหารงานวิชาการไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร โดยรายงานผลการจัดการศึกษาไว้ว่า ปัจจัยที่ทำให้การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เกิดจากจำนวนบุคลากรตามเกณฑ์อัตรากำลังข้าราชการครูมีจำนวนต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน งบประมาณไม่เพียงพอ การเรียนขาดความเสมอภาคทางการศึกษา กฎระเบียบไม่เอื้อต่อการบริหารจัดการ การแต่งตั้งข้าราชการครูรับผิดชอบงานด้านต่างๆ ครูคนหนึ่งต้องทำการสอนหลายชั้น และรับผิดชอบหลายงาน ส่งผลให้คุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 ซึ่งการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาแต่ละแห่งมีสภาพและปัญหาแตกต่างกันออกไปตามสาเหตุและปัจจัยที่ไม่เหมือนกัน ในส่วนของปัญหาการจัดการศึกษาโดยภาพรวม สามารถจัดการศึกษาได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ แต่การพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพของนักเรียนยังไม่สามารถสนองตอบความต้องการในกระบวนการพัฒนาคน ซึ่งการจัดการเรียนการสอนนักเรียนในสังกัด ยังมีคุณภาพการศึกษาค่อนข้างต่ำ จะเห็นได้ว่าการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาประสบปัญหาหลายอย่าง ทำให้คุณภาพของนักเรียนอยู่ในระดับไม่เป็นที่น่าพอใจ และต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไขการบริหารงานวิชาการเป็นอย่างมาก เพื่อเป็นการพัฒนาปรับปรุงแก้ไขการบริหารงานให้สอดคล้องกับสภาพการดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบัน และเพื่อก้าวให้ทันกับยุคการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

(สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7, 2565) จะเห็นได้ว่า ผู้บริหารควรมีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารที่มีความสัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการ ซึ่งผู้บริหารถือเป็นเสาหลักของการบริหารสถานศึกษา

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการ เพื่อให้ทราบถึงภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 ซึ่งภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์กับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 มีความสัมพันธ์กันหรือไม่ เพื่อเป็นสารสนเทศให้ผู้บริหารสถานศึกษา และเขตพื้นที่การศึกษา ใช้เป็นข้อมูลในการแก้ไข ปรับปรุง วางแผนพัฒนางานวิชาการในสถานศึกษา และใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการบริหารจัดการสถานศึกษา ให้มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลได้อย่างสอดคล้อง ต่อเนื่อง และตรงตามความต้องการของสถานศึกษา สังคม ชุมชน และท้องถิ่นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7
2. เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ มุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1.1) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นผู้บริหารสถานศึกษา และครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 ประจำปีการศึกษา 2565 จากสถานศึกษาจำนวน 225 แห่ง ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 203 คน ครูจำนวน 2,035 คน รวม 2,238 คน

1.2) ผู้วิจัยแบ่งจำนวนขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 จากสถานศึกษาจำนวน 225 แห่ง กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยคำนวณจากสูตรของ Taro Yamane (1973) ที่ระดับความคลาดเคลื่อนในการสุ่ม 0.05 ด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified random sampling) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 339 คน เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 31 คน ครูจำนวน 308 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) ซึ่งผู้วิจัยสร้างตามขั้นตอนโดยศึกษาหาความรู้พื้นฐาน กำหนดนิยามศัพท์ กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้าสร้างแบบสอบถามตามมาตราส่วนมาตรวัดประมาณค่า 5 ระดับ ค่าความเชื่อมั่นโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach (1990) โดยแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.91 แสดงว่า แบบสอบถามมีความเชื่อมั่น โดยมีเนื้อหาครอบคลุมขอบข่ายความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการใน

สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ และประสบการณ์ในการทำงาน ลักษณะคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้ 1) การกำหนดทิศทางขององค์กร 2) การสร้างวัฒนธรรมองค์กร 3) การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ และ 4) การควบคุม และประเมินกลยุทธ์ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งมีระดับการปฏิบัติการ 5 ระดับตามแบบของ Likert (1976)

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้ 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน 4) การพัฒนาและใช้สื่อ เทคโนโลยีทางการศึกษา และ 5) การนิเทศการศึกษา ลักษณะของแบบสอบถามเป็นชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งมีระดับการปฏิบัติการ 5 ระดับตามแบบของ Likert (1976)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1) ผู้วิจัยนำหนังสือจากมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือถึงผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 7

3.2) ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ผู้วิจัยไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยนำแบบสอบถามไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอความร่วมมือให้ผู้ตอบแบบสอบถามกรอกแบบสอบถาม และเก็บข้อมูลโดยการส่งแบบสอบถามทาง Google form

3.3) ผู้วิจัย รับแบบสอบถามคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์เพื่อดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล คัดแยกแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ และเก็บข้อมูลเพิ่มเติมจนครบตามจำนวนที่ต้องการ

3.4) นำแบบสอบถามมาตรวจและให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1) ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม

4.2) ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

4.2.1) การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้ 1) การกำหนดทิศทางขององค์กร 2) การสร้างวัฒนธรรมองค์กร 3) การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ และ 4) การควบคุม และประเมินกลยุทธ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) นำเสนอเป็นตารางประกอบการบรรยายผลโดยกำหนดการแปลความหมายใช้หลักเกณฑ์การแบ่งเป็น 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความมีภาวะผู้นำเชิง กลยุทธ์ของผู้บริหาร อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความมีภาวะผู้นำเชิง กลยุทธ์ของผู้บริหาร อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความมีภาวะผู้นำเชิง กลยุทธ์ของผู้บริหาร อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความมีภาวะผู้นำเชิง กลยุทธ์ของผู้บริหาร อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความมีภาวะผู้นำเชิง กลยุทธ์ของผู้บริหาร อยู่ในระดับน้อยที่สุด

4.2.2) การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้ 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน 4) การพัฒนา และใช้สื่อ เทคโนโลยีทางการศึกษา และ 5) การนิเทศการศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) นำเสนอ เปรียบตารางประกอบการบรรยายผลโดยกำหนดการแปลความหมายไขหลักเกณฑ์การแบ่งเป็น 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง ระดับปฏิบัติการบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง ระดับปฏิบัติการบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง ระดับปฏิบัติการบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง ระดับปฏิบัติการบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง ระดับปฏิบัติการบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

4.2.3) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

4.2.4) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson' product moment correlation: coefficient) ในรูปความเรียง ซึ่งผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตามเกณฑ์ (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2553) ดังนี้

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.00 หมายความว่า ไม่มีความสัมพันธ์กัน

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.01 - 0.30 หมายความว่า มีความสัมพันธ์ระดับต่ำ

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.31 - 0.70 หมายความว่า มีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.71 - 1.00 หมายความว่า มีความสัมพันธ์ระดับสูง

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7

ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7 เป็นรายข้อ รายด้านและภาพรวม โดยการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐานผลปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7 ในภาพรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร	$\bar{x}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ	อันดับ
1. ด้านการกำหนดทิศทางขององค์กร	4.51	0.36	มากที่สุด	1
2. ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ	4.36	0.41	มาก	4

3. ด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์กร	4.41	0.38	มาก	2
4. ด้านการควบคุมและประเมินกลยุทธ์	4.37	0.41	มาก	3
ภาพรวม	4.41	0.34	มาก	

จากตารางที่ 1 ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 7 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.41$, S.D.=0.34) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีระดับการปฏิบัติสูงสุด คือ การกำหนดทิศทางขององค์กร ($\bar{X}=4.51$, S.D.=0.36) รองลงมาคือ ด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์กร ($\bar{X}=4.41$, S.D.=0.38) และส่วนด้านที่มีระดับการปฏิบัติต่ำสุด คือ ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ ($\bar{X}=4.36$, S.D.=0.41)

2. การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7

ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมาเขต 7 เป็นรายชื่อ รายด้านและภาพรวม โดยการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลปรากฏดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7 ในภาพรวมและรายด้าน

การบริหารงานวิชาการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ	อันดับ
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	4.44	0.51	มาก	3
2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	4.48	0.40	มาก	1
3. ด้านการวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน	4.40	0.52	มาก	5
4. ด้านการพัฒนาและใช้สื่อ เทคโนโลยีทางการศึกษา	4.47	0.38	มาก	2
5. ด้านนิเทศการศึกษา	4.43	0.47	มาก	4
ภาพรวม	4.44	0.40	มาก	

จากตารางที่ 2 การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.44$, S.D.=0.40) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีระดับการปฏิบัติสูงสุด คือ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ($\bar{X}=4.48$, S.D.=0.40) รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาและใช้สื่อ เทคโนโลยีทางการศึกษา ($\bar{X}=4.47$, S.D.=0.38) และส่วนด้านที่มีระดับการปฏิบัติต่ำสุดคือ ด้านการวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน ($\bar{X}=4.40$, S.D.=0.52)

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7 เป็นรายด้าน และภาพรวม ด้วยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (r) ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7 ในภาพรวมและรายด้าน

ตัวแปร	Y1	Y2	Y3	Y4	Y5	Y	ระดับ
X1	0.57**	0.70**	0.54**	0.93**	0.43**	0.70**	ปานกลาง
X2	0.27**	0.37**	0.51**	0.73**	0.32**	0.49**	ปานกลาง
X3	0.73**	0.74**	0.74**	0.88**	0.55**	0.82**	สูง
X4	0.79**	0.74**	0.68**	0.67**	0.52**	0.77**	สูง
X	0.68**	0.73**	0.71**	0.92**	0.52**	0.80**	สูง

**แทน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4.13 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7 พบว่า โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง ($r=0.80$) และมีความสัมพันธ์กันในทิศทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาตัวแปรความสัมพันธ์ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร ในแต่ละด้าน (X1, X2, X3 และ X4) กับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา (Y) ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันสูงสุด คือ การสร้างวัฒนธรรมองค์กร (X3) กับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง ($r=0.82$) รองลงมาคือ การควบคุมและประเมินกลยุทธ์ (X4) กับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง ($r=0.77$) ส่วนตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันต่ำสุด คือ การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ (X2) กับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง ($r=0.49$) ซึ่งทุกค่ามีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษามีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการมีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างชัดเจน อาทิ เป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการซึ่งเป็นภารกิจหลักที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนและคุณภาพของผู้เรียนโดยตรง มีความสามารถในการบริหารจัดการสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความสามารถในการกำหนดทิศทางของสถานศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคพลิกผัน มีการกำหนดแผน กลยุทธ์ที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ มีความสามารถในการถ่ายทอดแผนสู่การปฏิบัติ มีความสามารถในการสร้างวัฒนธรรมที่ดีของสถานศึกษา และมีความสามารถในการควบคุมและประเมินกลยุทธ์ได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงจากภายนอก มีความสามารถในการตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม ทันเวลา และสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน จะเห็นได้ว่าผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และส่งผลต่อสถานศึกษามีประสิทธิผลที่สูงขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิษณุ สมจิตร (2563) ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของ

โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 โดยภาพรวมการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณรงค์ รัตนโสภะ (2564) ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตามมาตรฐานการอาชีวศึกษาของสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

สอดคล้องกับงานวิจัยของ Semra Tetik (2020) ได้ศึกษาการวิจัยเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในมุมมองของยุค 4.0 ร่วมกับผู้บริหารระดับสูง และพนักงานของบริษัทหลายแห่ง โดยใช้ระยะเวลาต่อเนื่องกันเป็นเวลาหลายปี ผลการวิจัยพบว่า ทักษะที่มีค่าเฉลี่ยสูงเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยเป็นดังนี้ การมีทักษะ กระบวนการคิด การบริหารความเสี่ยง การสร้างสรรค์วัฒนธรรมองค์กร การคาดการณ์อนาคต การสร้างทักษะทางการเรียนรู้ การตัดสินใจกำหนดกลยุทธ์ และเพื่อขับเคลื่อนองค์กรและสังคมไปสู่อนาคต ผู้นำเชิงกลยุทธ์สามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ ณ จุดนี้ ความเป็นผู้นำเชิงกลยุทธ์ถือเป็นประเด็นสำคัญ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการกำหนดทิศทางขององค์กร มีค่าเฉลี่ยสูงเป็นอันดับหนึ่ง และมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีความสามารถในการมองภาพอนาคต และกำหนดวิสัยทัศน์ขององค์กรที่ชัดเจนเชื่อมโยงกับพันธกิจเป้าหมายของสถานศึกษาที่สามารถนำสู่การปฏิบัติ สามารถวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน และภายนอกโดยให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ คัดวิเคราะห์ สังเคราะห์วิสัยทัศน์ของสถานศึกษา และนำผลไปกำหนดทิศทางขององค์กร เพื่อให้สถานศึกษามีทิศทางและเป้าหมายที่ชัดเจน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิษณุ สมจิตร (2563) ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ด้านการกำหนดทิศทางขององค์กร รองลงมาคือ ด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์กร และส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการควบคุมและประเมินกลยุทธ์

การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารงานวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน ด้านพัฒนาและใช้สื่อ เทคโนโลยีทางการศึกษา และการดำเนินเทศการศึกษ โดยผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม โดยการสะท้อนผลการบริหารงานวิชาการเพื่อนำผลไปปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาการบริหารงานวิชาการอย่างต่อเนื่อง สิ่งต่างๆเหล่านี้ได้ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการมีประสิทธิภาพ และสถานศึกษามีประสิทธิผลที่สูงขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของจรรุวรรณ เทียนสงครัมภ์ และวิชิต แสงสว่าง (2564) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 โดยภาพรวมการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

สอดคล้องกับงานวิจัยของทัศนีย์ หม้อทอง (2563) ได้ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงเป็นอันดับหนึ่ง และมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษามีพฤติกรรมที่ส่งเสริม สนับสนุนให้ครู สามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม ได้พัฒนาการเรียนการสอนโดยใช้สื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาที่พัฒนาขึ้นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนมีคุณภาพ และอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เรียนเกิดความรู้ อย่างต่อเนื่อง และมีความสามารถในการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดคุณภาพจนสามารถเป็นผู้นำได้อย่างยั่งยืน

สอดคล้องกับงานวิจัยของมนสิชา ธรรมรักษ์ (2561) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัย โดยภาพรวมการบริหารงานวิชาการโรงเรียนในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัย อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 พบว่า โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง ($r=0.80$) และมีความสัมพันธ์กันในทิศทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษา มีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความมีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่สอดคล้องกับโลกยุคพลิกผัน ส่งผลต่อให้ผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการบริหารจัดการสถานศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยังสามารถพัฒนาผู้เรียนให้เกิดคุณภาพจนสามารถเป็นผู้นำเพื่อพาประเทศไปสู่ความเจริญก้าวหน้าได้ในอนาคต สอดคล้องกับงานวิจัยของมนสิชา ธรรมรักษ์ (2561) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัยโดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง ($r=0.73$)

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา เมื่อพิจารณาคู่ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันสูงสุด คือ ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร ด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์การกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษามีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง ดังนั้นผู้บริหารควรให้ความสำคัญและตระหนักถึงภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร ด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์การ ซึ่งจะทำให้ผู้บริหารมีความสามารถในการสร้างค่านิยม ความคิด ความเชื่อ และความเข้าใจในการปฏิบัติงานร่วมกันในสถานศึกษา กระตุ้นให้คนในสถานศึกษา มีอุดมการณ์เดียวกัน

สรุป

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 สรุปได้ดังนี้

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีระดับการปฏิบัติสูงสุด คือ การกำหนดทิศทางขององค์การ รองลงมาคือ ด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์การ และส่วนด้านที่มีระดับการปฏิบัติต่ำสุดคือ ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ

การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีระดับ การปฏิบัติสูงสุด คือ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาและใช้สื่อ เทคโนโลยีทางการศึกษา และส่วนด้านที่มีระดับการปฏิบัติต่ำสุดคือ ด้านการวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 จากการศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้นผู้บริหารควรมีการจัดสรรทรัพยากร และอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานให้แก่บุคลากรอย่างเหมาะสม เพียงพอ มอบหมายงานที่สอดคล้องกับกลยุทธ์ให้กับบุคลากรตรงตามความถนัด และความสามารถของแต่ละบุคคล ผู้บริหารจะต้องมีความสามารถในการปรับเปลี่ยนแผนการดำเนินการปฏิบัติงานให้สอดคล้องตามสถานการณ์

1.2 จากการศึกษาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ด้านการวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้นผู้บริหารควรกำหนดระเบียบ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลตามหลักสูตรอย่างชัดเจน มีความเข้าใจเกี่ยวกับการเทียบโอนความรู้ทักษะประสบการณ์จากสถานศึกษาสถานประกอบการอื่นๆ ให้เป็นไปตามกระทรวงศึกษาธิการกำหนด และส่งเสริมให้ครูเข้าร่วมอบรมสัมมนาเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย โดยเน้นการประเมินตามสภาพจริง

1.3 จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา เมื่อพิจารณาคู่ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันสูงสุด คือ ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร ด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์การกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษามีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง ดังนั้นผู้บริหารควรให้ความสำคัญและตระหนักถึงภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร ด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์การ ซึ่งจะทำให้ผู้บริหารมีความสามารถในการสร้างค่านิยม ความคิด ความเชื่อ และความเข้าใจในการปฏิบัติงานร่วมกันในสถานศึกษา กระตุ้นให้คนในสถานศึกษา มีอุดมการณ์เดียวกัน

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์การที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 และควรมีการศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ที่อาจส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา

2.2 ควรศึกษาการวิเคราะห์ห้องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 และควรศึกษาการวิเคราะห์ห้องค์ประกอบการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 เพื่อนำองค์ประกอบมาเป็นกรอบในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับโลกยุคพลิกผัน

2.3 ควรศึกษาโมเดลสมการโครงสร้างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์การที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 เพื่อให้ทราบถึงภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์การทั้งอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อมต่อการบริหารงานวิชาการ เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์การที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- จารุวรรณ เทียนสงฆ์ศรี และวิจิต แสงสว่าง. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1. HRD Journal, 12(2), 23-40.
- ไชยา ภาวะบุตร. (2560). ภาวะผู้นำทางวิชาการ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). สกลนคร: สมศักดิ์การพิมพ์.
- ณรงค์ รัตนโสภา, พจนีย์ มั่งคั่ง และสายฝน เสกขุนทด. (2564) ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตามมาตรฐานการอาชีวศึกษาของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดชลบุรี. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. 19(84), 102-114.
- เบญจวรรณ เสวีวัลลภ. (2560). รูปแบบการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ. ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนอร์ท กรุงเทพ.
- พิษณุ สมจิตร. (2563). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด. 14(3), 3-12.
- มนลีชา ธรรมรักษ์. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเครือข่ายกุหลาบวิทยา. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). วิธีทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 2. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- ศักดิ์ชัย ภูเจริญ. (2560). ภาวะผู้นำของผู้บริหาร. กรุงเทพมหานคร: ครูอินเตอร์.
- สมคิด นาคขวัญ. (2561). ทักษะการบริหารงานในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7. (2566). รายงานผลการดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565. นครราชสีมา: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2564). นโยบายและจุดเน้น ปี 2564. กรุงเทพฯ. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สุนาท มีศิลป์. (2561). การศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2. วารสารอนาคตวิทยาทางการศึกษา. 5(2), 109-110.
- Dubrin, A.J. (2004). Leadership: Research Findings, Practice, and Skills (4thed.). New York: McGraw-Hill.
- Gill, R. (2006). Theory and practice of leadership. Washington: Sage.
- Likert, R. (1932). A technique for the measurement of attitudes. New York: R. S. Woodworth.
- Tetik, S. (2020), "Strategic Leadership in Perspective of Industry 4.0", Akkaya, B. (Ed.) Agile Business Leadership Methods for Industry 4.0, Emerald Publishing Limited, Leeds, pp. 193-207.